

PRŮVODCE DAROVÁNÍM ZE ZÁVĚTI

VÁŠ ODKAZ LIDSKÝM PRÁVŮM

AMNESTY
INTERNATIONAL

SLOVNÍČEK POJMŮ

Závěť

Právní dokument, kterým člověk rozhodne, jak se po jeho smrti rozdělí jeho majetek. Jde o jednostranné prohlášení, které může kdykoli během života změnit nebo zrušit. Nejjistější je závěť sepsaná u notáře, protože se tím minimalizuje riziko chyb. Závěť má přednost před děděním ze zákona.

Dědická smlouva

Dvoustranná dohoda mezi zůstavitelem a budoucím dědicem nebo odkazovníkem. V ní se předem dohodnou, komu připadne majetek, a tato druhá strana souhlasí. Na rozdíl od závěti tedy vyžaduje souhlas obou stran.

Pozůstalost

Souhrn všeho, co člověk zanechá po své smrti – tedy jeho majetku i dluhů. Patří sem například dům, auto, peníze, ale také závazky, které ještě nebyly splaceny.

Zůstavitel

Člověk, který pořizuje závěť nebo dědickou smlouvu, tedy ten, kdo rozhoduje o svém majetku pro případ smrti.

Nepominutelní dědici

Osoby, které mají ze zákona právo na určitý podíl dědictví, i když nejsou v závěti uvedeni (pokud nebyli výslovně vyděděni). Typicky jde o děti zůstavitele nebo jejich potomky.

Odkazovník

Ten, komu zůstavitel odkáže konkrétní věc nebo majetek (například obraz, sbírku mincí nebo částku peněz), aniž by se stal dědicem celé pozůstalosti.

Notář

Nezávislý právník, kterého stát pověřil, aby pomáhal s právními úkony kolem dědictví. Může závěť sepsat, ověřit její platnost, uložit ji do evidence a po smrti dohlédnout, aby se dědictví rozdělilo spravedlivě.

Slovníček uvádíme pro přehlednost právního pojmosloví, v textu dále používáme zastřešující neprávní termíny – závětové darování či dar ze závěti.

NA ÚVOD

Závěť jsem si sepsala v relativně mladém věku, v době, kdy mě čekalo řešení komplikované zdravotní situace a zároveň jsem měla před sebou poměrně nebezpečnou expedici. Uvědomila jsem si, že některé věci je příjemné mít vyřešené. A to nejen proto, že bych očekávala něco špatného, ale protože pak člověk může žít a cestovat s o něco klidnější hlavou. Nemám manžela ani děti, a tak pro mě bylo důležité vědět, že kdyby se něco stalo, bude postaráno o lidi, kteří jsou mi blízcí, a s tím, co po mně zůstane, bude naloženo tak, jak bych si sama přála. Smysluplně, s rozumem a láskou.

Lucie Lašíková
ředitelka české pobočky
Amnesty International

Při sepisování závěti jsem měla na paměti, že nejde jen o peníze a majetek. Šlo o bilanci toho, čemu věřím a co bych chtěla, aby mělo smysl i ve chvíli, kdy už u toho nebudu. Závěť pro mě byla zodpovědným řešením věcí, které nedokážeme předvídat.

Stejně jako za života podporuji konkrétní lidi a aktivity, chtěla jsem v tom pokračovat i prostřednictvím své závěti. Je skvělé, že tak mohu do budoucna podpořit dobročinné projekty, občanské organizace nebo jiné iniciativy, jejichž práce mi dlouhodobě dává smysl. Je pro mě důležité, aby peníze, které jsem za života mohla využívat k pomoci lidem, pomáhaly i dál. Možná je to nakonec ten nejhezčí způsob, jak po sobě něco zanechat.

JAK FUNGUJE DAROVÁNÍ ZE ZÁVĚTI?

Dar ze závěti je výrazem hluboké důvěry a přesvědčení, že i po našem odchodu může náš odkaz dál měnit svět k lepšímu. Pro Amnesty International představují tyto dary významnou a stále rostoucí část podpory. V roce 2025 jsme díky darům ze závětí obdrželi celosvětově více než 48 milionů eur, to je o 7 milionů eur více než v roce 2024. Každoročně takto přibližně 500 lidí po celém světě věnuje svou závěť obraně lidských práv.

Tato forma podpory je nejrozšířenější v zemích, kde má závěťové darování dlouhou tradici – především ve Spojených

státech, Velké Británii, Nizozemsku, Německu a Francii. Vedle Amnesty se v závěťích darců často objevují také další organizace s humanitárním posláním. Nebývá výjimkou, že dárci ve své poslední vůli uvedou až tři dobročinné organizace, kterým chtějí předat část svého odkazu.

Závěťové darování je dlouhodobým gestem, které vyžaduje určitou míru anticipace. Právě proto je tak cenné. Pomáhá nám plánovat budoucnost organizace a zajišťovat, že budeme moci hájit lidská práva i pro další generace.

HISTORIE AMNESTY

Amnesty International vznikla v roce 1961 z jednoduché myšlenky: nikdo by neměl být vězněn za své názory nebo přesvědčení. Když britský právník Peter Benenson vyzval veřejnost k podpoře nespravedlivě vězněných lidí, mezi prvními případy, na které upozornil, byl i československý arcibiskup Josef Beran. Již od svého vzniku se tak příběh Amnesty prolíná s československými a později českými dějinami.

V době, kdy byly tisíce lidí v Československu pronásledovány za své názory a komunistický režim tvrdě potlačoval svobodu projevu i občanské aktivity, patřila Amnesty mezi organizace, které na porušování lidských práv upozorňovaly ve světě. Už v roce 1962 vyslala jednu ze svých prvních mezinárodních misí právě do Československa. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 dále sledovala osudy politických vězňů, podporovala disidenty a upozorňovala na nespravedlivé procesy.

Amnesty se zastávala lidí pronásledovaných za jejich občanskou odvahu, monitorovala procesy se členy skupiny The Plastic People of the Universe, podporovala signatáře Charty 77 a později také členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), mezi nimi i Václava Havla. V letech komunistické diktatury se Amnesty angažovala přibližně ve 400 případech porušování práv československých občanů. Dopisy solidarity, mezinárodní kampaně i urgentní výzvy tehdy představovaly pro mnohé vězně a jejich rodiny důležitý zdroj naděje.

Po pádu komunistického režimu a sametové revoluci se Československo vydalo novou cestou. V roce 1991 vznikla československá pobočka Amnesty International, na jejímž založení se podíleli i bývalí disidenti, kteří sami zakusili, jakou sílu může mít mezinárodní solidarita. Od té doby Amnesty Česká republika chrání lidská práva nejen ve světě, ale také doma. Věnujeme se boji proti diskriminaci, vzdělávání o lidských právech, ochraně demokratických svobod nebo podpoře lidí, jejichž hlas bývá ve společnosti přehlížen. Současně se zasazujeme o práva lidí ohrožených válkou, represí či nespravedlností v dalších zemích.

Věříme, že naše práce má smysl a že její pokračování bude možné i díky podpoře lidí, kterým není lhostejné, v jaké společnosti budou žít další generace. Pokud sdílíte naše hodnoty, zvažte možnost podpořit Amnesty i formou daru ze své závěti. Je to způsob, jak proměnit lidskost ve skutečný a trvalý odkaz.

Kardinál
Josef Beran

CO JSME DOKÁZALI?

Od svého vzniku stojí Amnesty International na přesvědčení, že když se spojí lidé, kterým není lhostejná nespravedlnost, mohou společně měnit svět. To, co začalo jako iniciativa několika jednotlivců, se postupně proměnilo v celosvětové hnutí na ochranu lidských práv, které dnes spojuje miliony lidí napříč kontinenty.

Za více než šedesát let své existence Amnesty pomohla dosáhnout propuštění více než 50 000 politických vězňů a dalších nespravedlivě vězněných lidí. Mezi nimi byli i lidé, kteří se později stali symboly demokracie a svobody. Díky tlaku veřejnosti, peticím, dopisovým kampaním a systematické práci našich členů a členek se podařilo změnit zákony, zastavit bezprávi a přimět vlády k větší odpovědnosti za porušování lidských práv.

Amnesty se dlouhodobě podílí na boji proti mučení a trestu smrti, obhajuje svobodu slova, práva žen, práva uprchlíků i lidí čelících diskriminaci. Jedním z největších úspěchů mezinárodního lidskoprávního hnutí je skutečnost, že ve většině zemí světa dnes již trest smrti neexistuje nebo se nevykonává.

V České republice jsme po roce 1989 upozorňovali na diskriminaci romských dětí ve vzdělávání, podporovali ženy nezákonně sterilizované bez informovaného souhlasu, vzdělávali veřejnost, učitele i další odborníky a pomáhali vytvářet prostředí, ve kterém jsou lidská práva respektována nejen na papíře, ale i v každodenním životě.

Z koncertu kapely The Plastic People
of the Universe

**Pojďte se s námi
poohlédnout za
významnými milníky
našeho boje
za lepší svět...**

1961

Založení Amnesty International

Článek britského právníka Petera Benenсона v The Observer „Zapomenutí vězni“ odstartoval vznik mezinárodního hnutí na obranu lidských práv.

1962

První výzkumné mise do Ghany a Československa

Amnesty zkoumala případ arcibiskupa Josefa Berana internovaného totalitním režimem. Československo tak bylo mezi prvními zeměmi, na které Amnesty zaměřila svou pozornost.

1968

Dopisy do věznice ve Valdčicích

Dopisy Amnesty vězňům nebyly doručeny – ukládaly se do spisů. Tradice psaní solidárních dopisů nespravedlivě vězněným trvá dodnes skrze Maraton psaní dopisů – v roce 2024 jich lidé napsali téměř 20 tisíc.

1972

Kampaň proti mučení

Amnesty spustila první celosvětovou kampaň za zákaz mučení podpořenou masivním sběrem petičních podpisů. Výsledkem byla rezoluce OSN a mezinárodní konference v Paříži.

1975

Helsinská dohoda

Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě zavázal státy k dodržování lidských práv – Amnesty se k aktu připojila svým podpisem.

1976

Proces s The Plastic People of the Universe

Zástupce Amnesty sledoval soud s hudebníky v ČSSR. Státní bezpečnost mu znemožnila přístup k jednání.

1977

Nobelova cena míru a sledování Amnesty StB

Amnesty získala Nobelovu cenu míru. Ve stejném roce také Československý režim zintenzivnil sledování organizace a zavedl na ni objektový svazek.

1978

První urgentní akce pro Československo

Amnesty pomohla nemocnému vězni Miloslavu Černému. Díky množství zaslaných dopisů se mu zlepšila péče a podmínky.

1984

Úmluva proti mučení

Valné shromáždění OSN finálně schválilo Úmluvu proti mučení – i díky kampani Amnesty.

1991

Vznik české pobočky Amnesty International

Na území tehdejší ČSFR vznikla oficiální pobočka Amnesty. Zapojili se disidenti, bývalí vězni i veřejnost. Spojujícím motivem, zejména u lidí, kterým Amnesty před rokem 1989 pomohla, byla snaha určitým způsobem pomoc oplatit – a pro změnu pomáhat jinde ve světě.

1998

První kroky k lidskoprávnímu vzdělávání

Amnesty vydala společně s MŠMT jednu z prvních příruček o výchově k lidským právům: „První kroky“. Vzdělávání má v Amnesty dlouhou tradici. Dnes je vlajkovým projektem vzdělávání Živá knihovna.

2003

Václav Havel Velvyslancem svědomí

Prvním držitelem prestižního ocenění Amnesty se stal Václav Havel. Mezi oceněné v dalších letech patřil například Nelson Mandela, Joan Baze, Colin Kaepernick nebo Greta Thunberg.

2004

Kampaň proti násilí na ženách

Amnesty zahájila globální kampaň za ukončení násilí na ženách. Věnovala se i propojení násilí s chudobou, diskriminací a militarizací.

2010

První Maraton psaní dopisů v Česku

Tisíce lidí se zapojili do psaní dopisů na podporu nespravedlivě pronásledovaných.

2013

Smlouva o obchodu se zbraněmi

OSN přijalo přelomovou smlouvu, která reguluje mezinárodní obchod se zbraněmi. Amnesty hrála klíčovou roli.

2019

Propuštění Olega Sencova

Ukrajinský režisér byl propuštěn po šesti letech věznění za kritiku anexe Krymu. Od podporovatelů Amnesty dostal celkem 22 kg solidárních dopisů a vzkazů.

2024

Redefinice znásilnění

Díky kampani „Chce to souhlas“ je nově znásilnění definováno absencí svobodného a informovaného souhlasu. Dále se věnujeme např. zajištění práva na interrupce a další ochraně reprodukčních práv.

MÝTY O DAROVÁNÍ ZE ZÁVĚTI

Jakýkoli dar, nehledě na jeho výši, je odkazem naděje, svobody a solidarity s následujícími generacemi.

Děkujeme Vám za to, že zvažujete zahrnout Amnesty International do své poslední vůle.

Uvědomujeme si, že v České republice kolem závěti a darování z ní stále koluje řada zavádějících představ, které mohou odradit i ty, kdo by rádi pomohli. Pojďme se na ty nejčastější mýty podívat a uvést je na pravou míru.

„Když přemyslím o závěti, znamená to, že umírám.“

Ne – přemýšlení o závěti je spíše bilancí života než jeho koncem. Je to možnost zastavit se, ujasnit si své hodnoty a rozhodnout, co z našeho života má přetrvat. Mnozí lidé vnímají sepsání závěti jako určitou formu duševního úklidu a dar na dobročinnost jako pokračování své pomoci i po odchodu ze světa.

„Pokud chci darovat na dobročinnost, ochuzuji tím své milované.“

Nemusíte mít obavy. Neopominutelní dědici (typicky děti) mají zákonný nárok na svůj podíl, a to i v případě, že je v závěti výslovně neuvedete. Zbytek svého majetku můžete svobodně rozdělit podle vlastního uvážení – například věnovat určité procento nebo konkrétní částku dobročinné organizaci. Někdo odkazuje finanční dar, jiný třeba nemovitost či sbírku umění.

„Jakmile závěť sepišu, nemohu ji už měnit.“

To není pravda. Závěť je možné kdykoli upravit nebo zrušit. Někdy se mění okolnosti, priority nebo lidé kolem nás. Závěť na to může pružně reagovat.

„Musím odkázat vše, nebo nic.“

Vůbec ne. Závěť je vysoce flexibilní. Můžete se rozhodnout věnovat i malý dar – ať už konkrétní finanční částku, procenta z majetku, určitou věc nebo právo. Každý dar, i ten zdánlivě drobný, má pro nás velký význam.

„Nejsem dost bohatý/á, abych něco odkázal/a.“

Výše daru není důležitá – důležité je, co představuje. I relativně malý odkaz může pomoci ochránit lidská práva, vzdělávat veřejnost nebo podpořit konkrétní kampaň. Vaše rozhodnutí má sílu.

„V Česku se to přece moc nedělá.“

Zatím možná méně, ale to se mění. Stále více lidí si přeje, aby jejich život měl přesah a dar ze závěti je jedním ze způsobů, jak zanechat svět o něco lepší. Věříme, že i v Česku má tato forma podpory velký potenciál.

JAK NA TO: PRAKTICKÝ PRŮVODCE

Zanechat dar ze své závěti je jednodušší, než se může zdát. Následující kroky vám mohou pomoci, pokud o této možnosti uvažujete:

1. Začněte u svých nejbližších.

Promyslete, jak chcete ve své závěti pamatovat na své blízké. Pokud máte otevřené a důvěrné vztahy, můžete se s rodinou či přáteli podělit i o svůj záměr odkázat dar na dobročinné účely – například Amnesty International. Samozřejmě to není nutné a tuto informaci si můžete ponechat zcela pro sebe.

2. Obráťte se na odborníka.

Doporučujeme oslovit notáře, který vám pomůže závěť správně sepsat, zajistí její právní platnost a může ji také uložit do centrální evidence závětí. Díky tomu bude vaše poslední vůle v případě potřeby snadno dohledatelná. Seznam notářů najdete na webu Notářské komory ČR. Případně můžete využít i specializované online služby, které vás procesem sepsání závěti provedou krok za krokem.

3. Co musí závěť obsahovat, aby byla platná?

Závěť musí být:

- vlastnoručně sepsaná a podepsaná, nebo
- sepsaná v tištěné podobě a podepsaná před dvěma svědky, nebo
- sepsaná notářem formou notářského zápisu.

Každá závěť by měla obsahovat:

- vaše celé jméno, datum narození a adresu,
- jasné vyjádření vaší vůle (např. „Odkazuji Amnesty International Česká republika částku...“),
- přesné označení obdarovaného (viz níže),
- datum a vlastnoruční podpis.

Údaje pro přesné označení Amnesty International ČR:

Amnesty International Česká republika,
zapsaný spolek
IČO: 44793430
Sídlo: Seifertova 455/17, Praha 3 – Žižkov,
130 00

4. Můžete nám dát o svém záměru vědět.

Pokud se rozhodnete Amnesty do závěti zahrnout, budeme rádi, když nám to sdělíte. Pomůže nám to lépe plánovat naši práci do budoucna, především vám však budeme moci osobně poděkovat, pokud si to budete přát. Vaše přání i důvěra pro nás mají velkou hodnotu.

JAK BUDEME PŘÍSTUPOVAT K VAŠEMU DARU

Budeme respektovat vaše požadavky na soukromí, pokud nebudete chtít své rozhodnutí veřejně komunikovat.

Budeme respektovat, že své rozhodnutí můžete kdykoli změnit.

S vaším darem budeme nakládat s úctou a citlivě tak, jak si to zasluluje.

Josef Hlávka, významný český mecenáš a zakladatel Hlávkovy nadace (1831–1908). Přestože neměl vlastní potomky, svou závěť vytvořil silný a trvalý odkaz, který dodnes podporuje české studenty, vědce i kulturní instituce. Hlávkova moudrost a vizionářství ukázaly, že i po smrti může člověk ovlivňovat svět – a měnit ho k lepšímu.

Erich Fromm, německý humanistický filozof a psycholog (1900–1980), byl aktivním podporovatelem Amnesty. Své přesvědčení promítl i do závěti, kde organizaci odkázal podíl z výnosů svých děl. Tímto způsobem zajistil, že jeho odkaz i nadále pomáhá ochraně lidských práv po celém světě.

OZVĚTE SE NAŠÍ KOORDINÁTORCE DAROVÁNÍ ZE ZÁVĚTI

„Ráda vám zodpovím všechny otázky nebo si popovídáme o tom, jak o darování ze závěti přemýšlíte. Každý úhel pohledu je pro nás cenný!“

BARBORA KARDOVÁ
barbora.kardova@amnesty.cz
602 720 866
www.amnesty.cz

„Jsem přesvědčený, že nebýt solidarity Amnesty, byl bych ve vězení daleko déle. Kampaně Amnesty mají svůj efekt a jednotlivec zmůže dost. Je to na každém z nás.“

Václav Havel, bývalý prezident a politický vězeň